

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №3

Март 2018

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Текущият баланс за пшеница към края на март, 2018 г. по оценки на САРА, е за остатък приблизително 0,7 млн.т. При ечемика наличността е около 220 хил.т. При царевичата, наличността се оценява на 900 хил.т.
- Средните цени за годишната реколта 2017/18 по оценки на САРА ще бъдат: фуражна пшеница – 264 лв/т, хлебна пшеница – 275 лв/т, ечемик – 255 лв/т, царевича – 272 лв/т, слънчоглед – 558 лв/т и рапица – 680 лв/т.
- Тези средногодишни цени в сравнение с предходната година ще се окажат с 3-4% по-високи при фуражната пшеница, ечемика и рапицата, но ще са по-ниски при хлебната пшеница, царевичата и най-вече при слънчогледа (-14%) .
- Ценовият анализ на САРА показва, че има силна връзка между изкупните цени на пшеница в България, с тези във Франция и FOB цените от Украйна. Но българската цена по-силно се детерминира от цените във Франция, отколкото с тази в Украйна, в съотношение 0,71 към 0,64. В същото време, френската и украинска цена са свързани по-силно отколкото същите с българската, с коефициент на детерминация – 0,75.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- За последните 10 години, тенденциите при площите с пшеница в Русия, Украйна и Казахстан значително се различават. В Русия, те се увеличават от 24,4 млн.ха от 2007 до 27,9 млн.ха през 2017 г. В Украйна увеличението е незначително само 1% от 6,3 млн.ха на 6,4 млн.ха. В Казахстан се отчита спад от 12,9 млн.ха до 12 млн.ха. Най-високи средни добиви при пшеницата през 2017 г. се постигат в Украйна – 4,11 т/ха, в Русия 3,1 т/ха, а в Казахстан едва 1,25 т/ха.
- От средата на март, 2018 г. се отбелязва нов ръст в цените на пшеница и царевича, най-вече заради търсене от различни импортьори. FOB цените за хлебна пшеница от Черно море вече са около 205-210 US\$, при фуражната – 195-200 US\$. Царевичата отбелязва най-висок скок и FOB цените нарастват до около – 200-205 US\$.
- По първоначални данни на USDA, Strategie Grains и други организации, засетите площи с пшеница за 2018/19 год. в световен мащаб ще останат подобни на последната година – 217 млн.ха. Очакват се по-ниски добиви в Черноморския регион, докато в ЕС, Канада и САЩ може да има незначително увеличение, но общото производство ще падне с 2%, до 744 млн.т през 2018 г.
- Първоначалните оценки на USDA за изкупните цени на царевичата в САЩ за новата реколта са за слабо увеличение от 3% в сравнение с 2017/18 до 0,13 US\$/кг. Ако долара не претърпи някакъв по-голям спад през времето на търгуване на новата реколта, може да очакваме по-високи цени на царевичата в Европа.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	12.2017	01.2018	02.2018	03.2018*	04.2018*
Хлебна пшеница	282,85	289,40	284,65	285	290
Фуражна пшеница	272,41	270,02	271,12	275	280
Ечемик	254	254	254	255	265
Царевича	268,44	272,13	275,95	280	285
Слънчоглед**	550,75	552,50	552,50		

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ

- Липсва информация

Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	01.2018	02.2018	% изменение годишна база
Пшеница , евро/тон (Мексикански залив)	161,85	156,23	+12%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	114,60	104,55	-18%
Царевича, евро/тон (Мексикански залив)	126,12	132,81	-12%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	631,26	645,73	-18%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с опасни климатични условия 1 февруари, 2018 г. – 23 март, 2018 г.

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, March 2018

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- По предварителни прогнози на САРА, общото вътрешно потребление на домати през 2018 г. ще достигне 193 хил.т. Вносът може да надвиши 66 хил.т. Предвижданията са за преработените количества домати да достигнат 42 хил.т., а 151 хил.т. ще бъдат за прясна консумация.
- Изкупните цени при домати през 2018 г. се очаква да бъдат средно около 1,2 лв/кг за оранжерийни и 0,68 лв/кг за полски.
- Общото вътрешно потребление на краставици по оценки на САРА през 2018 г. ще достигне 71 хил.т. Вносът може да надвиши 18 хил.т. Предвижданията са пряната консумация да възлезе на 70 хил.т., а преработените количества краставици ще бъдат малко над 1 хил.т.
- Изкупните цени при краставиците през 2018 г. се очаква да бъдат средно около 1,1 лв/кг за оранжерийни краставици и 0,69 лв/кг за полски.
- Общото вътрешно потребление на чушки през 2018 г. ще приближи 96 хил.т. Вносът може да надвиши 25 хил.т. Потреблението на чушки в преработено състояние се очаква да се приближи 28 хил.т., а 68 хил.т. ще бъдат за прясна консумация.
- Средните изкупни цени при чушките през 2018 г. се очаква да бъдат около 0,7 лв/кг.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- През 2017 г., по данните на Рабобанк, световен лидер по произведено количество сред зеленчуците са домати (170 млн.т.), лук (95 млн.т.), краставици (80 млн.т.), пиперът е на 7 място (40 млн.т.). Доматите съставляват 22% от търгуваните количества, докато пипера е на 2 място с дял от 12%, а износните количества на краставици възлизат на 6%.
- През февруари-март, 2018 г., цените на домати в ЕС достигат най-ниските си нива за последните 5 години, съответно 0,86-0,87 евро/кг. Причините за това са в благоприятното време, което не донесе допълнителен стрес за производителите.
- Предвижданията на ЕК за общо производство на домати в ЕС през 2018 г. е за 17,9 млн.т., което е с 2% под нивото от 2017 г. Очаква се, в следващите месеци производството да бъде под нивата от предходната година, което ще поддържа цените по-високо от тези през същия период на 2017 г.
- Цените на краставиците в началото на март, 2018 г. паднаха в сравнение с предходния месец до 1-1,2 евро/кг на Източноевропейските пазари. Заради застудяването и приближаващите Великденски празници, цените постепенно растат и вече се предлагат на 1-1,4 евро/кг.
- Лошото време от края на март се отразява на оранжерийното производство с пораженията върху конструкциите и щети върху реколтата. Очаква се от края на март до първите 10 дни на април, цените на основните зеленчуци да се покачат с 10-15% в сравнение с началото на март, 2018 г.

Изкупни цени, лв./тон

	12.2017*	01.2018*	02.2018*	03.2018*	04.2018*
Домати	0,61	1,00	1,25	1,20	1,20
Краставици	1,17	1,50	1,80	1,50	1,30
Пипер	0,45	0,85	1,00	1,10	1,10

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	12.2017	01.2018	02.2018	03.2018*
Домати - оранжерийни	2,2	2,37	2,16	2,15
Домати - внос	1,6	1,66	1,7	1,82
Краставици - оранжерийни	2,64	2,61	3,43	3,1
Краставици - внос	1,68	1,89	2,61	2,73

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	12.2017	01.2018	02.2018	03.2018*
Домати	2,37	2,85	2,65	2,45
Краставици	2,93	3,05	3,8	3,13
Чушки (зелени)		2,8	2,8	

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Турция бележи осезаем прогрес в зеленчукопроизводството. За периода 2004-2017 г., производството на оранжерийна продукция нараства с 67%. Най-сериозно е увеличението при домати от 2 млн.т на 3,8 млн.т, следвани от краставиците от 940 хил.т до 1,1 млн.т.
- Последните световни тенденции е за ограничаване на скъпите стъклени оранжерийни конструкции. В момента в света само 9% са стъклени оранжерии. Най-висок е дялът в Германия – 80%, Холандия – 90%, САЩ – 40%, докато в Гърция, Израел и Йордания – по 5%. В България около 48% са декларирани като стъклени конструкции.
- На XIII Народен конгрес в Китай се поставят основните приоритети пред китайското земеделие да обезпечи хранителната сигурност, като основно това трябва да стане чрез намаляване използването на химикали и изкуствени торове и повишаване ефективността. Това трябва да се постигне с нови технологии, повече знание сред фермерите и използване на повече биологични препарати и торове.
- За последните 30 години, Китай отбелязва най-големият световен икономически ръст, с БВП от 200 долара на човек през 80-те години на 8,1 хил. US\$ през 2016 г. Въпреки това, Китай изнася значително количество зеленчуци на стойност 25 млрд. US\$ и внася за 62 US\$ по данни на Световна Банка за 2016 г.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Въпреки стабилизиране цените на млякото през 2017 г., броят на млечните крави в България намалява по предварителни оценки на МЗХГ с 19,3 хил. до около 252-253 хил. глави. Причината е настоящата нерентабилност на малките и средни стопанства с до 100-150 животни, които не успяват да увеличат продуктивността си, за да увеличат приходите и да намалят разходите, за да съхранят доходността си.
- Голяма част от малките (над 10 животни) и средни (над 50 млечни крави) не разполагат с достатъчни земи, което да позволи получаване на допълнителни директни плащания на площ, което е и причина за продължаващите икономически и инвестиционни затруднения, резултиращи в продължаващо съкращение на животните.
- България е водеща в ЕС по ръст на изкупено мляко (12%) за 2017 г. По предварителни данни на САРА, изкупеното краве мляко през 2018 г. ще достигне – 568 хил.т.
- Най-голяма консумация на млечни продукти в страната, на база млечен протеин през 2018 г. ще има при саламуреното сирене (7 хил.т. - МП, плюс 6% в сравнение с 2017 г.), следвани от кашкавала (6,8 хил.т. 4% ръст от 2017 г.)

Развитие на млечната верига в света

- Има тенденция към намаление на изкупните цени на суровото мляко в ЕС през февруари спрямо предходния месец - в старите страни членки с 1,3%, а в новите страни с 3,9%. Мненията за предстоящото развитие на пазара на мляко са противоречиви, като преобладава нагласата е за намаление на цените в сравнение с 2017 г., но не повече от 3-5%.
- Има повишение при цените на маслото поради стабилното търсене и повишение и при сирената. Повтаря се развитието от 2017, когато се наблюдаваше значителна разлика между цената на млечните мазнини и протеини. Очакваме в краткосрочен период тази тенденция да се запази, предвид големите излишъци от сухо мляко на общия пазар, докато търсенето на масло остава стабилно.
- Цената на сирената “Чедър” нарастват в трите основни пазара – ЕС, САЩ и Океания, което е стъпка към намаляване на ценовия дисбаланс между млечен протеин и мазнини.

Актуална информация

- Нараства броя на първите изкупвачи на сурово краве, овче, козе и биволско мляко. Според данни на МЗХГ към 22 март 2018 броят им е 316, което е увеличение с 52 спрямо година по-рано. Регистърът на одобрените фирми публикуван на страницата на министерството съдържа данни за контакт за всички 28 области в страната.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	12.2017	01.2018	02.2018	03.2018*	04.2018*
България	63,15	62,66	61,22	61,00	60,00
ЕС (13)	68.28	65.54	62.98		

Източник: ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	12.2017	01.2018	02.2018	Δ% m-1	Δ% y-1
България					
ЕС (28)	281.64	273.82	267.95	-2.1	-29.0

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	12.2017	01.2018	02.2018	Δ% m-1	Δ% y-1
България	1928.00	1832.00	1784.00	-2.6	+51,7
ЕС (28)	889.90	868.39	905.5	+4.3	+12%

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	12.2017	01.2018	02.2018	Δ% m-1	Δ% y-1
България	1018.00	1099,00	1099,00	0.0	+11.6
ЕС (28)	616.09	620.00	631,7	+1.9	-1.8

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ% m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ% y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Пред www.agriland.ie еврокомисар Фил Хоган, заявява, че изкупните цени на млякото ще намалят, освен ако фермерите и кооперативите не обърнат внимание на предупреждението относно свръхпредлагането на пазара на ЕС. Настоящото ниво на предлагане е резултат от високите цени през последните месеци и е неустойчиво. Няма пазар за нивата на производство в сектора на млякото в момента и това дава основание за безпокойство. Ако предупрежденията се игнорират на ниво индустрия и ферми, в случай на значителен спад цените, няма да има ново финансово „спасяване“ на сектора в бъдеще, подобно на прилаганите мерки в миналото.
- Франция, Гърция, Португалия, Финландия, Италия и Испания са въвели законодателство за изписване на произхода на млякото и други млечни съставки върху етикета на продукта. Европейската асоциация на млекопреработвателите (EDA) се обявява против, тъй като тези политики нарушават принципа за свободното движение на стоки, повишават цените за потребителите и поставят в неблагоприятно положение преработвателите в граничните райони, изкупуващи мляко от повече от една страна.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Общите очаквания за намаление на цените на свинското месо в ЕС през 2018 г. могат да се обърнат. Очакванията на САРА са за преразглеждане на пазарните предвиждания заради търговските ограничения между САЩ и Китай, като в Европа може да се наблюдава увеличение на свинското месо, което да вдига и българските цени в следващите месеци.
- Цената на едро на свинско месо през 2017 г. бе около 3780 лв/т, а през 2018 г. по прогнози на САРА се очаква леко намаление до около 3650 лв/т. Средните цени на дребно през 2018 г. се прогнозира да бъдат около 7,7 лв/кг, но ако ограниченията пред международната търговия се случат, цените вероятно ще се окажат по-високи.
- България през последните 1-2 години успява да увеличи износа на втлъстен черен дроб, най-вече от патици. Нетният износ достига през 2017 г. 3,4 хил.т., като между 2000-2015 г., средните стойности са около 2,2 хил.т годишно. През 2017 г. се отчита значителен спад в производството на патешки продукти в ЕС и най-вече Франция (-20% в сравнение с 2015 г), като износната цена от България достигна 28760 лв/т. Износната цена през 2018 г. се очаква да бъде 26900 лв/т.
- Общата консумация на пилешко месо (без субпродуктите) през 2017 г. ще остане на нива над 160 хил.т., като консумацията възлиза на 22,8 кг/човек. Само за 10 години, консумацията на пилешко в страната е скочила с 53% и това е най-големият ръст при всички меса в България. В следващите години консумацията ще продължи да расте с около 1,5% годишно.
- Средното равнище на потребление на агнешко месо на глава от населението през 2017 г. е едва 1,3 кг., като около 81% от консумацията идва директно от стопанствата. В следващите години се очаква ръст до 2 кг/на човек.
- От началото на настоящата година средната цена на „тежки“ агнета в ЕС се увеличи с 20% в сравнение със същия период на изминалата година и се очаква увеличение и на цените у нас, особено в следващите 1-2 месеца до 13,50-14 лв/кг на дребно (<http://www.capa-bg.com/docs/2658.pdf>).

Важни събития през март 2018

- През март, 2018 г се засилиха сътресенията в либералния световен търговски модел заради нарасналите мерки на протекционизъм и въвеждане на различни мита върху външнотърговския обмен. Това създава несигурност и на земеделските пазари. Като реакция на въведените мита от САЩ върху китайския внос, Китай планира да въведе от началото на април, 2018 г. 25% мито върху американския внос на свинското месо. Ако нещата се задълбочат, ефектите могат да преминат и към други селскостопански пазари – зърнени, маслодайни култури и мляко, като ефектите върху европейското и българско земеделие ще бъдат разнопосочни, зависещи от вида на продукта.

Цени, лв./тон кланично тегло

	12.2017	01.2018	02.2018	03.2018*	04.2018*
Говеждо и телешко месо	4139	4192	4049	4300	4500
Свинско месо	3494	3624	3473	3500	3600
Пилешко месо	2905	3009	3061	3100	2950
Агнешко месо	11011	11017	11015	-	-

*Прогнозни цени

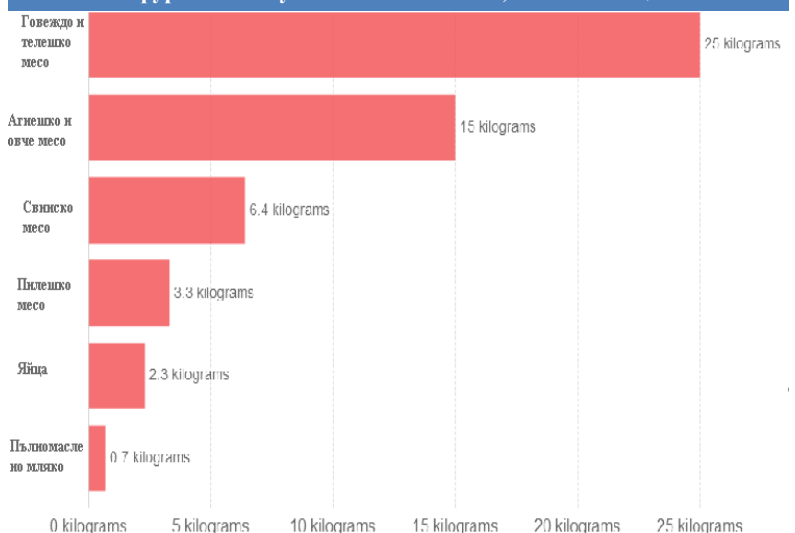
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- През първите два месеца на 2018 г. глобалният индекс на цените на месото на ФАО задържа стойностите си с около 5% над нивото за същия период на предходната година. Увеличението е резултат от ръста на цените на говеждо и агнешко месо. Цените на пtiчето месо бележат спад за четвърти пореден месец, под натиска на увеличения световен износ. Ограниченото световно търсене задържа растежа на цените на свинското месо в САЩ и Бразилия, докато в ЕС е отчетено известно повишение.
- Нивото на цените на едро на пилешкото месо средно за държавите-членки на ЕС, от началото на годината превишава отчетеното през същите месеци на 2017 г. Увеличението през месец март е с около 3% на годишна база. Прогнозите са за растеж на производството, стимулирано от повишената консумация.
- Според оценките на USDA, производството на пилешко месо в Бразилия ще достигне 13,5 млн. тона през 2018 г. (+2,6%). Увеличението на изнасяните количества ще е по-слабо – около 1,5%, поради очакваните търговски ограничения от страна на ЕС и Китай. Свиването на вноса на пилешко месо от Бразилия, която е основен доставчик на Европейския пазар, ще поддържа по-високо равнището на цените на едро.

Средни стандарти на конверсия на необходимото количество фураж за получаване на 1 кг месо, мляко и яйца

Източник: FAO

<https://ourworldindata.org/meat-and-seafood-production-consumption>